Péter Beáta újságíró néhány évvel ezelőtt tanítványom volt a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem drámaíró fakultásán. Tanári és pályatársi kötelességem, hogy büszkén ajánljam olvasóink megtisztelő figyelmébe az alább következő színdarabját. Főhőse, Tuti, Kakukk Marci mostohatestvére, távoli rokonságban áll Svejkkel is. Csakhogy Tuti magyar cigányember, Romániában él, Isten szabad ege alatt. Onnan vész nyoma a múlt század nyolcvanas éveiben.

Most, hogy ez az apró növésű, nincstelen, fekete gróf – a mindig fényesre suvickolt lakkcipőjében, kissé már rojtos szárú, fekete pantallójában, szürkésfehér ingnyakán az elmaradhatatlan sárga csokornyakkendőjével megjelenik előttünk, hogy felelemelje szívünket a Csillagszálló magasába, fogadják szeretettel!

Horváth Péter *DLA*

Péter Beáta

Csillagszálló

Szereplők

TUTI
ASSZONY I.
ASSZONY II.
ASSZONY III.
FÉRFI I.
FÉRFI II.
FÉRFI III.
MILICISTA
BÍRÓ
BÖRTÖNŐR
PÁRTTITKÁR/POLGÁRMESTER
ÉS MÁS VÁROSLAKÓK

1. JELENET

Székelyföldi kisváros, 1980-as évek eleje. Az Állami Gazdaság (Gostat) boltja előtt hosszú sor kígyózik. A kirakatban polcok, egymástól némi távolságra poros kompótos borkánok[1] *sorakoznak. Az emberek fázósan topognak, láthatóan már jó ideje várják, hogy „osszanak" valamit.*

[1] befőttesüvegek

ASSZONY I. Hová, hová?
ASSZONY II. A helyemre.
ASSZONY I. De akkor miért eléfele megy? Ott, hátul van a sor vége!
ASSZONY II. A kománé tartotta a helyet.
ASSZONY I. Az eppeg nem úgy van!
ASSZONY II. Há osztán hogy van?
ASSZONY I. Hogy aki később jön, az a sor végire áll. Ez így van mióta világ a világ.
ASSZONY II. Én már ötkor itt voltam.
ASSZONY I. Az biztos nem! Öt tizenötkor értem ide, de magát azóta nem láttam! Jakabnét például igen, ő itt volt.
ASSZONY III. Engem ne keverjen ebbe bele!
ASSZONY II. Akkor állítsa'sza be máskor az óráját, mert ejszen nem jól jár.
ASSZONY I. Maga nem fog jól járni, ha bepofátlankodik elémbe!
ASSZONY II. Mit szájal? Ne szájaljon! Mindenki tuggya, hogy maga nem muszájból jön. Magiknak fussa, nem kell maga itt álldingáljon.
ASSZONY I. Netene! Csak hátrább az agarakkal!
ASSZONY II. Mert különben mi lesz? Mi? Engem is feljel…

Egy férfi szelíden a vállához ér

FÉRFI I. Hagyd, Jolánka, gyere elibem beállhatsz.
FÉRFI II. Ha már így állunk, akkor elém is, hehe!
ASSZONY II. Disznyó!
ASSZONY I. Én csak azt mondom, hogy aki később jött, ne gyurakodjon előre.
ASSZONY II. Hát mondom, hogy itt voltam. Csak hazaléptem, mert Lajcsi beteg.
ASSZONY I. Mindegyikünknek megvannak a maga bajai. De attól még nem állunk be mások elé!
FÉRFI I. Ugyanbiza mi lelte Lajcsit?
FÉRFI II. Nem kell úgy kifárasztani!
FÉRFI I. Kussolj!
ASSZONY II. Tegnap reggel megfázott a butéliánál[2]. Öt órán keresztül állt sorba, s végül nem is kapott.
ASSZONY I. Korábban kell felkelni!
FÉRFI I. Fogja már be a lepcses száját!
ASSZONY I. Ha jobban visszagondolok, maga sem volt itt hét előtt. Hogyhogy előttem áll?

[2] gázpalack

FÉRFI III. Senki nem volt itt, csak maga.

ASSZONY I. Nem azt mondom, hogy senki, de például az a zöld pufajkás[3] se volt itt, s a dauerolt hajú se.

FÉRFI I. Ne nyüslessen, még úgyse érkezett semmi.

FÉRFI III. Tudja valaki, hogy mit hoznak?

ASSZONY I. Cukrot.

ASSZONY II. Nem igaz, mert olajat.

ASSZONY III. Én úgy hallottam, *suttogva* narancs érkezik.

FÉRFI I. Narancs? Persze…

FÉRFI II. Álmodik a nyomor.

ASSZONY I. Istenem! Narancs!

ASSZONY II. Én egyszer ettem vót.

ASSZONY I. Na, eppeg! Hát hol evett volna maga narancsot? Tudja, egyáltalán hogy néz ki?

ASSZONY II. S maga tudja, mi? Jut a néptanácsról maguknak is.

FÉRFI I. Nana, halkabban!

FÉRFI II. Nem hiányzik itt senkinek a baj.

ASSZONY II. Biza ettem. Mégpedig drága Lajcsim küldte be a szülészetre. Egy cigányember hozta be. Azt mondják, azért olyan szerencsés az én Zoltikám.

ASSZONY III. Az meglehet. A cigány szerencsét hoz.

FÉRFI III. Kivéve, amikor visz.

ASSZONY I. Ne is mondja! Tegnap is betért egy, hogy így meg úgy, s mire észrevettem volna, egy tábla szalonnám lett oda.

ASSZONY II. Mondjuk, nem is hiányzik magáról.

ASSZONY I. Legalább nem nézek úgy ki, mint maga, mint egy, egy… egy gosztáti csirke[4].

FÉRFI I. Hagyják már abba!

FÉRFI II. Alig vártad, hogy otthonról megszabadulj, kicsit álljál itt nyugalomban, s hát tessék! Rosszabbak, mint a feleséged.

FÉRFI I. Minnyá széjjelmegy a fejem!

FÉRFI III. Ejszen kirúgtál a hámból az este?

FÉRFI I. Csak egy kicsit ültünk be a Hóvirágba meló után. Aztán jött Tuti.

FÉRFI II. Tuti!

FÉRFI III. Tuti!

---

[3] bélelt kabát

[4] Sápadt, sovány. A Gostat nevű állami vállalat üzleteiben kapható, gyorsnevelt tápos csirkéhez hasonlító

ASSZONY II. Tuti, ó, Tuti!
ASSZONY III. Ej, Tuti!
ASSZONY I. Tuti?

A sor felmorajlik, egymás szavába vágva beszélnek az emberek

FÉRFI II. Mesélj, na!
ASSZONY I. Már megint miket mondott?
ASSZONY II. Mit költött megint?
FÉRFI III. Ki volt a célpont?
FÉRFI II. Nem ki, hanem mi!
FÉRFI III. Cssss….
FÉRFI I. Azt mondta, készül a téli szálláshelyre.

Kacagás

FÉRFI II. Ott lehet, hogy jobb helyen van, mint az őszin. A múltkor a vonatállomáson porolgatta a peront, kérdeztem tőle, miért csinálja. Azt mondta, láthatom, hogy veti az ágyát estére.
FÉRFI I. Nagy formában volt. Egy kőművesbrigád is bejött, hogy leöblítse a port, a brigádvezető pedig nem ismerte Tutit. Elkezdte heccelni, az pedig adta a nagyot, mi pedig már előre röhögtünk, hogy mi lesz ebből.
FÉRFI II. E má jó lesz, érzem!
FÉRFI III. Várj egy cseppet, kapirgáljam ki a neccem[5] aljából a noteszemet. Egy idő óta ez a mániám, hogy leírom a tutis történeteket.
ASSZONY II. Mondja már Jóska, mi történt!
FÉRFI III. Ájj meg, ne még, ne még! Van valakinél egy ceruza? A tollamból kifolyt a tenta.
ASSZONY III. Van nálam, de aztán adja vissza.
ASSZONY I. Meddig várjunk még?
FÉRFI II. Tán csaknem érdekli magácskát is?
FÉRFI I. Naszóval, mi már ott ültünk, amikor ezek bejöttek. Tuti a fehér zakójában volt, és amikor meglátta, hogy belép a nagyszájú társaság, egy asztalkendőt gyorsan a karjára dobott és elébük lépett. Szinte földig hajolt, és úgy kérdezte: „hány főre parancsol asztalt a tisztelt társaság?” Ezek csak pislogtak, meglepetésükbe össze se tudták számolni magikat, lökdösték a brigádveze-

[5] Szatyor

tőt, hogy mondjon valamit. Erre ő gyorsan rávágta, hogy: „nyóc!" Látszott, hogy ha valamit életében, akkor ezt biztos tudja. Erre Tuti még alázatosabban: „nyolc személyre asztalt, igenis! Akkor talán szíveskedjenek utánam fáradni a szeparéba!"

FÉRFI I. De a Hóvirágban nincs is szeparé!

FÉRFI II. Áj meg, ezután jött csak a java! Odavezette őköt a középső asztalhoz, még leporolta előttük a székeket, a brigádvezető alá elegánsan odatolta a széket. „Mit parancsolnak az urak?" – kérdezte. Az „urak" láthatóan feszengtek, ám a vezér hamar felvette a szerepet, és igyekezett megmutatni, hogy ő bizony tud úriasan viselkedni. Bizalmasan odaszólt Tutinak: „Mondja csak, fiam, szervíroznak ebben a lokálban sert?" Mi már pukkadoztunk, de türköztettük magunkat, mert tudtuk, hogy ez még csak fokozódik. „Sert, uram? Hát hogyne szervíroznánk, ajánlhatom a kitűnő minőségű Hargita sörünket! Melléje hadd ajánljak a figyelmükbe egy tál remek halfasírtot, még egészen friss, két napja sütötték. Természetesen, ez a ház ajándéka az ilyen kedves vendégeknek". Ekkor mintha már gyanút fogott volna a brigádvezető, de azért folytatta: „akkor hozzon nekünk nyóc sert, de igyekezzék, járjon a lába!" A kocsmában vágni lehetett volna a feszültséget, mindenki úgy figyelt, hogy most mi lesz. Tuti ismét meghajolt, és tánclépésben a pulthoz suhant.

ASSZONY III. És ott?

FÉRFI I. Épp ez az, hogy semmi. Semmit nem csinált. Felkönyökölt a pultra és fütyörészni kezdett.

FÉRFI II. És a brigádosok?

FÉRFI I. Egy darabig ültek csendben, igyekeztek a helyzetnek és a furcsa pincérnek megfelelően viselkedni. Aztán ahogy teltek a percek, kezdtek körbetekintgetni, és látták, hogy mindenki őköt nézi vigyorogva. A vezérük még egy utolsó kísérletet tett, hogy mentse a helyzetet. „Hé, főúr, mikor érkeznek azok a serek?" Tuti pedig csak hátrapillantott a válla fölött és foghíjról vetette oda: „Brigadéros uram, rendelés a pultnál. 'Sze nem macska a ser, hogy magától menjen oda." Erre aztán kitört a röhögés, még a kocsmárosnak is folyt a köny-

nye. Hatalmas üdvrivalgás, taps, volt, aki az asztalt verte az öklével, Tutinak pedig sorra fizették a köröket a nagyszerű műsorért.

FÉRFI III. Ej, be bolond, Istenem, milyen bolond. Ezt fel is írtam magamnak.

ASSZONY II. Ha nem lenne, ki kéne találni.

ASSZONY I. Nagy dolog, mondhatom! Másokat így ugratni!

FÉRFI II. Mindenkinek kell a szórakozás. Legalább ennyi.

FÉRFI III. És a brigád?

FÉRFI I. A fiúk aztán megbékéltek egy-két sör után, nem vették zokon a tréfát. Csak a brigádvezető pusmogott sértődötten.

ASSZONY I. Ahelyett, hogy rögtön felálltak volna, és hazamennek a feleségükhöz, ahogy kell!

FÉRFI II. Hát, ha ilyen fehérnépek várják otthon, mint maga…

ASSZONY I. Szégyentelen!

FÉRFI III. Kíváncsi vagyok, mi lesz a következő húzása. Bárcsak lennék ott, hogy a saját szememmel lássam, s rögtön feljegyezhessem.

ASSZONY I. Mit mind jegyezget kend? Ez a fickó, ha ilyen dolgokat művel, még magát is veszélybe sodorhatja.

FÉRFI III. Ezt hogy érti?

ASSZONY I. Sehogy. Csak mondom.

FÉRFI II. Mindenhez hozzászól!

ASSZONY II. Egyéb dolga nincs. A sorba is azért állt be, hogy hallgatózzon, s hozzászóljon.

ASSZONY I. Maga beszél? És lám, már megint előttem van! Talán itt mindenki a maga helyét tartotta, amíg otthon enyelgett az urával?

FÉRFI II. Na, már megint kezdik! Itt sincs nyugtunk?

ASSZONY III. Már jó lenne tudni, mit hoznak.

FÉRFI III. Remélem, valami húst!

A sorban állók felsóhajtanak

FÉRFI I. *felkacag* Hát ha a gosztátiak nem is, de Tuti biztos hoz.

FÉRFI II. Ezt honnan veszed?

FÉRFI I. Én onnan, hogy épp felénk tart két tyúkkal a hóna alatt.

2. JELENET

TUTI Szeretettel üdvözlöm a jelenlevőket!
FÉRFI I. Hová olyan sietős, Tuti?
TUTI Csak sportgyakorlatokat végeztem. Súlyemelés, hosszútávfutás, ilyenek.
FÉRFI II. De ott még fut valaki!
TUTI Igen, van egy követőm.
ASSZONY III. Ez Mitică!
ASSZONY I. A milicista?
TUTI Őt is edzem.

Általános derültség

FÉRFI III. Jaj, Tuti, Tuti, egyszer megjárod.
TUTI Ne féltsenek engemet. Én sem aggódom magukért. Lám, milyen szépen sorba rendeződtek. És ha megengedik, én is csatlakoznék.
ASSZONY I. Nyugodtan, a sor végén még van hely!
TUTI Kedves asszonyom! Látom, hogy kegyed kitűnik itt a többi ember közül. Kérem szépen, engedje meg, hogy egy cseppet elől álljak. Asztán, ha megérkezik a szállítmány, már itt sem vagyok, nem vásárolom fel a sok finomságot ön elől. Dugig van a kamránk otthon.
ASSZONY I. Hát…

Megérkezik kifulladva Mitică

MITICĂ Stai[6]! Állj meg oszt montam!
TUTI Na, de milicista elvtárs, pont azt csinálom, itt állok már hajnal óta. Ezek a derék emberek is megmondhassák.
MITICĂ Mit mondani meg? Mit? Én látni tégedet a két szemeimmel!
TUTI Pediglen én itten töltöttem az egész reggelt.
MITICĂ Te mersz engem kételkedni?
TUTI Dehogy, drága milicista elvtárs, egy percig sem kételkedem, hogy amit látott, az úgy van.
MITICĂ Naugye!
TUTI Úgy bizony!
MITICĂ Én mondani, hogy bizony!
TUTI Én magam is asztot mondom, hogy bizony ám! Lám, nagy az egyetértés miközöttünk.

[6] állj

MITICĂ Mit bizony ám? Mit bizony ám?
TUTI Hogy bizony ám úgy van, ahogy mondani tetszik.
MITICĂ Akkor bevallod!
TUTI Mit is, kérem szépen?
MITICĂ Hogy te esztet a két tyúkot lopni el!
TUTI Hát már hogyan loptam volna el én ezeket?
MITICĂ Úgy, hogy lenni nálad. Ez bizonyíték!
TUTI Drága milicista elvtárs! Ezek az én fiókáim.
MITICĂ Ce spui[7]?
TUTI Az úgy történt, hogy reggel a komornyikom mondta, hogy főz két tojást, csak kétpercest, tudja, lágyan szeretem. Mondtam neki, ne fáradjon vele, adja csak ide úgy nyersen, mert sietnem kell, dolgom van a városban. Asztán eljöttem ide, láttam, hogy várnak valamire az emberek, gyorsan beálltam én is, és amíg várakoztam, gondoltam, ne üljek itt tétlenül, hát kiköltöttem a tojásokat.
MITICĂ Ce ai făcut, bă[8]? Mit te csináltál?
TUTI Költöttem.
MITICĂ Băgami-aş[9], hogy te szórakozni velem! Csúfolódni egy szervvel?
TUTI Én egy szervvel sosem!
MITICĂ Te, te, te!
TUTI Én, én, én nem!
MITICĂ Emberek! Itten állt-e ez az ember egész dimineaţa[10]?

Csend

MITICĂ Még egyszer kérdem: itten állt-e mostanig?

Csend

MITICĂ Jól van, így is lehet. Épp így, ahogy szépen itt sorban vannak, be is masírozhatunk la staţie[11].

Csend

ASSZONY I. Elnézést, de melyik utcából érkeztek?
MITICĂ Miért érdekli?
ASSZONY I. Olyan ismerősek ezek a tyúkok.

---

[7] Mit beszélsz?
[8] Mit csináltál, teee?
[9] Raknám bele
[10] Reggel
[11] A központhoz

FÉRFI II. Nem csodálom. Együtt szoktak kávézni, mi?

MITICĂ Csendet! Hogy mondani az elvtársnő?

ASSZONY I. Pont ilyen tyúkjaim vannak. A csórényakúnak például van egy barna pötty a szeme alatt.

MITICĂ Ahha! Nézzük csak!

TUTI Kérem, drága elvtársnő, én nem loptam el, de ahogy mentem el a kertjük mellett, hallottam, ahogy könyörögnek, hozzam el ide őket, mert úgy hiányolják a naccságos asszonyt!

ASSZONY I. Te mocskos tolvaj! Te elloptad az én drága tyúkjaimat?

MITICĂ Liniște! Csendet legyen! Na, ide figyelj kicsi Tuti! Először is, a tulajdonos ismerni fel a vagyontárgyait, az izét, a tyúkokot. Másodszor, a mi szeretett hazánkban, olyan, hogy sorba állás, nincs! Nincs! Értve vagyok? Ez rágalom, hogy van. Te rágalmaz szeretett patria[12]! Ezért sokat fogsz ülni! Sokat!

TUTI Nem, nem milicista elvtárs. Két tyúk két hónap, legfeljebb három, ha kövérek.

MITICĂ Te fi atent la mine[13], amikor veled beszélek! M-am săturat de tine! Hai aici![14]

A sor nem akarja átengedni Tutit, próbálják védeni

MITICĂ Jönni ide!

Tuti szelíden szétfeszíti a vállakat és előlép. A milicista ütlegelni kezdi a gumibottal

TUTI *a tyúkokhoz* Ne sírjatok lányok, visszajövök még! Addig a barátnőtök vigyáz rátok.

A milicista elvezeti, Tuti dudorászik. A sorban állók követik a tekintetükkel

FÉRFI III. Na, Tuti ismét jegyet váltott a lerbe[15]!

ASSZONY II. Érkezik az áru!

A sor felbomlik, általános tolongás

ASSZONY I. Már megint gyurakodnak. Legyen végre rend! Mindenki várja ki a sorát! Ne lökdösődjön! Én voltam itt előbb!

ASSZONY III. Mit hoztak? Mondja már meg valaki, hogy mit hoztak!

FÉRFI II. Citromot.

---

[12] haza
[13] figyelj rám
[14] Elegem van belőled! Gyere ide!
[15] Börtönbe vonul

3. JELENET

Tárgyalóteremben

BÍRÓ Kérem a vádlottat, álljon fel! Béni József, született 1942-ben, Székelykeresztúron.

TUTI Pityókaszedéskor, egy körtefa alatt egy kanyarban.

BÍRÓ Figyelmeztetem, csak akkor beszéljen, ha kérdezem.

TUTI Gondoltam, nagyméltóságú bíró úr, pontosítok.

BÍRÓ Anyja Béni Ilona. Apja Béni Ferencz-József.

TUTI Apám császár volt, de a későbbik.

BÍRÓ Még egyszer szólok, hogy csak akkor beszéljen, ha kérdezem.

TUTI Jó ezeket a dolgokat tisztázódni.

BÍRÓ Foglalkozása: ismeretlen.

TUTI Tiltakozom! Legutóbb is az udvarhelyi fogda főkertésze voltam!

BÍRÓ A vádiratban az áll, hogy jelzett vádlott folyó év november 6-án eltulajdonított Kis Josifné Elisabetától két darab tyúkot, mialatt az nem tartózkodott otthon. A megkárosított tulajdonos a szembesítés során ráismert a tulajdonára, miszerint, idézem: „a csórényakúnak van egy barna pötty a szeme alatt".

TUTI Rusnya egy állat lehetett, az bisztos.

BÍRÓ Figyelmeztettem!

TUTI Kérem, engem el is távolíttathat a teremből!

BÍRÓ Súlyosbító körülménynek tekintem, hogy a vádlottnak nem ez az első ilyen jellegű kihágása, és többször is bekísérték már az Odorheiu Secuiesc-i[16] fogdába különböző javak eltulajdonításáért.

TUTI Csak üzemlátogatáson voltam.

BÍRÓ A felperes az eljárás során tehát felismerte az alperes által eltulajdonított állatokat.

TUTI Kérem, én csak sétálni vittem cseppet, mert unatkoztak otthon szegények.

BÍRÓ Tehát beismeri!

Csend

BÍRÓ Vádlott, feleljen.

TUTI De nem tetszett kérdezni.

BÍRÓ Ez kérdés volt.

---

[16] székelyudvarhelyi

TUTI Akkor lett volna kérdés, ha kérdésként teszi fel a mélyen tisztelt törvénybíró úrelvtárs: tehát, beismeri? Vagy úgy fogalmaz, hogy: ugyanbiza, beismeri-e?

BÍRÓ Kérem a vádlottat, feleljen a következő kérdésre: beismeri-e a tettét, miszerint Kis Josifné Elisabetától eltulajdonított két darab tyúkot?

TUTI Nem tudom.

BÍRÓ Hogyhogy nem tudja?

TUTI Nem ismerem név szerint az asszonyságot. Tehát nem tudom, hogy az ő tyújkairól van-e szó.

BÍRÓ Akkor mesélje csak el, hogy hogyan történt az eset!

TUTI Dehogy mesélem el! Hogyne, hogy asztán maguk is megtanulják!

BÍRÓ Miért lopta el a tyúkokat?

TUTI Ki, én? Hogy loptam volna el? Vásson le a körmöm, a rák egye ki a belemet, a devla döglessze meg a lovamat, a nyavalya rángasson fel-alá és így tovább, ha nem a tyúkok jöttek oda hozzám!

BÍRÓ Tanúk is vannak.

TUTI Én csak mentem át az úton, s hát uramteremtőm, látom, hogy két árva tyúk kapirgál.

BÍRÓ Hol kapirgáltak?

TUTI Hát az mán igaz, hogy egy kerítésen belü, de gondoltam, hogy nehogy a drága magot kikapirgálják a fődbő, ezé asztán odahíttam magamhoz, kotakota, jertek csak ide apjához. Úgy láccik, örökölhettem valamit Szent Ferenctől, mert megértették a szavamot, odajöttek, én szépen kiemeltem, s lám, megmentettem a jövő évi termést. Aztán gondoltam, két legyet ütök egy csapásra, azaz, két tyúkot, mert tetszik tudni törvénybíró úr, az orvos aszt mondta nekem, hogy egyek sok tyúkhúslevest, mert a disznó megárt az én kényes belezetemnek.

BÍRÓ De az orvos azt csak nem mondta, hogy lopni is kell!

TUTI Há aszt mán nem, de az ellenkezőjit se, kérem szépen!

BÍRÓ A fentiek tükrében beismertnek nyilvánítom a tettet. A vádlottat három hónap szabadságvesztésre ítélem, amelyet a Miercurea Ciuc-i[17] börtönben kell letöltenie. A tárgyalást berekesztem. *törölgeti a homlokát*

[17] csíkszeredai

4. JELENET

Börtönben. Tuti egy priccsen fekszik, könyvet olvas. Hirtelen összecsukja, a közönség felé fordul

TUTI A gróf úr reggelizik, a gróf úr a szupéra készül, a gróf úr fácánt rendelt… Ezek itt a könyvben feszt[18] esznek! Hát hogy lehet eszt bírni? Olyan lakomákat csapnak, hogy az én hasam áll félre! Már szinte rosszul vagyok belé! Már mindjárt sírok is! Pedig én nem szoktam, nem. Csak, amikor megszülettem, akkor. Mert amikor megszülettem, az anyám újságpapírba csomagolt, és én sírtam, mert a betűk szúrták az oldalamat. S hogy éhes voltam-e? Akkor is és azóta is. Sokszor ettem prézlis bárányfelhőt, füstös lámpacsövet. Nem értem, hogy a Fennvaló miért adott étvágyat annak, akinek nincs mit egyen. De ma szerda van! És a szerdát én itten nagyon szeretem! A másik napokat is, kivéve a csütörtököt, akkor gábozda-főzelék van, és én asztot nem akaródzom megenni csak úgy magában. Van elég gábozda a csillagszállóm mellett, látványnak szép, ízletre brrr, ha nincs megtőtve. De a földeken még olyant nem láttam. Persze, asztán megeszem, mit tehetnék. A hétfő, elviselhető, murokfőzelék, tökfőzelék, mikor mi, hígnak híg, de legalább sokat adnak. Kedden asztán rizses húst hoznak, igaz, hogy tele van mócsinggal, de mégiscsak valami húsféle. De a szerda, az szerda! Az ünnepnap itten. Mert, ha szerda, akkor fuszulykafőzelék kolbásszal! *(nagyot nyel)* Bár a kolbász sokszor lemarad, de akkor odaképzelem. A csütörtököt többet nem mondom, a péntek asztán vékony, böjtölős, kicsi puliszka, főtt pityóka, árpakása, ez-az, szombat-vasárnap pedig a maradék. Hát így élünk mi itten.

Belép a börtönőr, hozza Tuti ruháit

BÖRTÖNŐR Na, öltözz!
TUTI Hogyhogy öltözzek?
BÖRTÖNŐR Lejárt a büntetésed.
TUTI Az bisztos, hogy nem!

[18] állandóan

BÖRTÖNŐR Ne pofázz velem, ha lejárt, lejárt, nem lehet itt maradni!

TUTI De ma szerda!

BÖRTÖNŐR Mit érdekel téged, hogy ma milyen nap van?! Itt minden nap egyforma. Ébresztő, reggeli, cellatakarítás, ebéd, séta, vacsora, villanyoltás.

TUTI Hát éppeg ez az, hogy most kizökkenek a programból. Mert most az ebéd következik.

BÖRTÖNŐR Következik, nem következik, tégedet ki kell kísérjelek innen.

TUTI S ha nem megyek? Mi lesz, bezár?

BÖRTÖNŐR *sóhajt* Egy fekete pantalló, egy pepita zakó, egy fehérszürke ing, egy darab sárga csokornyakkendő, egy pár lakkcipő, egy zsebkendő. Ennyi.

TUTI Köszönöm a kedvességit, beöltözök a szupéhoz.

Tuti öltözködik, s közben dudorászik, húzza az időt

TUTI „Cipőm japán divatú, nadrágom angol szövet, német sapkát hordok én, de a szíívem indonéz.” És a karórám?

BÖRTÖNŐR Tuti, neked nem volt karórád.

TUTI De eccer volt. Csak a városnak adtam.

BÖRTÖNŐR Már hogy adtad volna a városnak?

TUTI Én úgy, hogy éppeg befejezték a torony építését, de sehogy se tudtak egy nagy órát feltenni oda. Mondom, szívesen odaadom a karórámat, nem kell az nekem, úgyse sietek sehová, s ahová akarok, mindig időben elérek. Rögvest kaptak is az alkalmon, felhúzták oda a karórát, még én is segítettem, s asztán az szépen megnőtt. Úgyhogy az a toronyóra az enyém, láncostúl.

Közben felöltözött, de visszaül az ágyra, a zsebkendőt a nyakába köti, mint aki enni készül majd ismét kezébe veszi a könyvet, olvas és nagyokat nyel

BÖRTÖNŐR Tuti, indulás!

TUTI Megyek már, megyek. Csak eszt még átforgatom.

BÖRTÖNŐR Nem olvasóklubb ez! Osztán, olvasni se tudsz, te Tuti.

TUTI De szeretem nézni ezt a betűtengert. Hát hogy tudtak ennyi betűt beletenni ide?

BÖRTÖNŐR Hogy tudtak, hogy nem, de azt a könyvet tedd le, az a börtön tulajdona.

TUTI Jól van, jól van. Van nekünk könyvünk elég otthon. Sze’ mán nem is férünk a sok könyvtől. Az összes diófa búto-

runkat ki kellett horgyuk a házból, hogy az a rengeteg könyv elférjen. Csak a nagybőgő maradt. A könyvtárszobában szoktunk esténként összegyűlni, s olvasunk. Vagy a télikertben. Csak most, ugye, nem voltam otthon a télen.

BÖRTÖNŐR De aztán most már sipirc!

TUTI Drága börtönelvtárs úr! Még csak egy félórácskát!

BÖRTÖNŐR Kifelé!

TUTI Akkor a viszont látásra!

BÖRTÖNŐR Hogyhogy a viszontlátásra?

TUTI Miért, maga készül nyugdíjba?

5. JELENET

Sor a mozi pénztára előtt

KAKASOS NÉNI Itt a finom friss kakas[19]! Tessék, tessék! Tökmag, szotyi, olcsón adom! Itt a friss, finom kakas! Tessék! Ötven bani tölcsérje!

ASSZONY I. Ma mit adnak?

FÉRFI I. Hallotta, kakast!

FÉRFI II. Ha Tuti el nem viszi.

ASSZONY I. Örvendek, hogy jól szórakoznak. A moziban mit adnak?

FÉRFI III. A Hóvihart.

ASSZONY III. Már megint?

ASSZONY I. Nem a Tarzant?

FÉRFI III. Azt a tegnap adták.

ASSZONY III. Úgy tudtam, hogy Az elfújta a szelet vetítik most.

FÉRFI I. Azt a Hóvihar elfújta.

ASSZONY I. Biztos, hogy nem a Tarzant?

FÉRFI II. Megnézte volna a rokonát, mi?

ASSZONY I. Most mit majomkodik?!

KAKASOS NÉNI Itt a finom friss kakas!

ASSZONY II. Az ott nem Jolánka? *kiabál* Jolánka, Jolánkaaa! Nem jössz mozibaaa?

ASSZONY I. Szép, mondhatom! Még csak nem is méltóztatik válaszolni. Igencsak el van magával!

FÉRFI II. Majd megnézi szombaton a Teleenciclopédiát[20].

FÉRFI I. Hagyjátok. Azt hallottam, hogy két napja Lajcsi…, szóval Lajcsi nincs itthon.

---

[19] Székelyföldön régen kakasnak hívták a pattogatott kukoricát, a popcornt

[20] A román állami televízió ismeretterjesztő adása, amelyet szombatonként vetítettek

ASSZONY I. Hát ugyanbiza hol van? Biztos, valami jóravaló fehérnép van a dologban. Így szokott ez lenni.

FÉRFI I. Táborozni vitték…

FÉRFI III. Csak nem?

ASSZONY III. A Dunához?

Csend

FÉRFI I. Azt mondják, rádiózott.

ASSZONY I. Úgy kell neki. Nagyra voltak a rádiójukkal, s most tessék! Az ember éjjel aludjon, ne hallgatózzon.

FÉRFI II. Mert maga nem hallgatózik, mi?

ASSZONY I. Én asse tudom, hogy mi az a Szabad Európa!

FÉRFI II. Mi se.

FÉRFI III. Emberek, fejezzék be! Nekem három gyermekem van!

ASSZONY II. Úgy van, szórakozni jöttünk.

FÉRFI II. Addig is, spórolunk a gyertyán.

JEGYÁRUS Figyelem! Programváltozás!

ASSZONY I. Na, hátha mégiscsak a Tarzan lesz.

JEGYÁRUS A központtól rossz tekercset küldtek, ma a Vagabondult[21] vetítjük.

Általános felháborodás

FÉRFI I. Már megint?

ASSZONY III. Pedig még szendvicset is pakoltam az Elfújta a szélhez.

FÉRFI III. Azt odaadhatja a csavargónak.

FÉRFI II. A Tuti filmjét?

ASSZONY I. Hogyhogy az övé?

FÉRFI III. Mert kívülről fújja.

FÉRFI II. Emlékeztek, amikor elszakadt a film, és ő eljátszotta a hátralevő részt?

ASSZONY I. Tárgyalás lesz a végén?

FÉRFI II. Úgy láttam, a bíró itt van, ejsze, akkor csak lesz.

JEGYÁRUS Figyelem! Kezdődik a vetítés. Aki be akar jönni, az most vegyen jegyet.

Tolongás. Tuti is megjelenik, elvegyül a tömegben, hogy bejusson a moziterembe.

[21] A csavargó – indiai film

6. JELENET

Néhány képkocka pereg le A csavargó (Awaara) című filmből, Tuti átszellemülten a szereplőkkel együtt mondja a szöveget. Vége felirat. Hosszú asztalt hoznak be, egy bíró és két ügyvéd ül le mögéje

BÍRÓ Jó estét kívánok, bună seara! Amint azt a filmben láthattuk, a főszereplő saját apja ellen kísérel meg merényletet, lop, csavarog – az más kérdés, hogy mi az indítéka. Itt van velem két jogászelvtárs kollégám, az egyik a felperest, a másik az alperest fogja úgymond képviselni. Kérnék szépen egy önkéntest, aki az alperes, azaz az elítélt, izé, vádlott szerepét játssza majd. No, ne húzózkodjanak, csak van valaki, csak bátran! Most megmutathatják a színészi tehetségüket, nem utolsó sorban pedig ezzel is segítik a munkánkat, hogy a helyes irányba tereljük önöket ideo… ideolgial… ideálila…ideológiailag. *Egyedül Tuti kalimpál a kezével, de* Lám, ott látok egy kezet a magasban. Jöjjön csak jöjjön! Hm, olyan ismerős maga. Nem találkoz-tunk mi már valahol?

Derültség

Hogy hívják, fiam?

TUTI Hát nem ismer meg a tekéntetes elvtársúr? Én vagyok Tuti.

BÍRÓ Persze, hát Tuti! Na, akkor ismerős a helyzet, állj csak ide. Előbb meghallgatjuk az ügyvéd urakat, majd te is sorra kerülsz. Úgy mint a bíróságon, tudod.

TUTI Valami rémlik. De…

ÜGYVÉD I. *olvasva* Tisztelt elvtársak!

TUTI Én csak aszt szeretném kérdezni, hogy miért innen közelítjük meg a problémát?

BÍRÓ Tuti, hagyd csak az ügyvéd úrra! Ő tudja, hogy mi szolgál az elvtársak épülésére.

ÜGYVÉD I. Tisztelt elvtársak! Az általunk…

TUTI Előbb talán vizsgáljuk meg…

ÜGYVÉD I. Tisztelt elvtársak! Az általunk látott eset fontos problémákra hívja fel a figyelmet. Miszerint: az az ember, aki nem hajlandó a közösségbe beépülni, aki az önös érdekeit felsőbbrendűnek tartja a közösség érdekeinél…

TUTI Hát maguknak csak ennyit jelent, amit láttak?

ÜGYVÉD I. … aki a saját vágyait fontosabbnak véli a kommunista törekvéseknél, aki nem azon munkálkodik, hogy az ötéves terv mihamarabb megvalósuljon, az bűnös! Ez már önmagában a szocialista eszmék, a kommunista párt elleni támadás! Továbbmegyek, ez már szeretett atyánk elleni merénylet!

TUTI Na, kezdődik…

ÜGYVÉD I. Mert minden tettünkkel, minden lépésünkkel, minden egyes gondolatunkkal szeretett pátriánk jövőjét határozzuk meg. És milyen is ez a jövő? Az ország térképén további agráripari városok jelennek meg, az üzemek, gyárak teljes kapacitással működnek, ringnak a búzamezők, melyeken majd serényen dolgozik a kombájn, az ipar fejlődik, tudományos téren pedig világélvonalba kerülünk, sőt, a géntechnológiában világelsők vagyunk.

A közönség több tagja is békésen hortyog

Szorgalmas emberek sietnek reggel munkába, öntudatos pionírok masíroznak a ragyogó napsütésben, a közösségi tulajdon rendszere erősödik!

TUTI Erről tudnék mesélni egyet s mást.

BÍRÓ Csssssst!

ÜGYVÉD I. Dr. Elena Ceauşescu mérnök-akadémikus, a kormány miniszterelnökének első helyettese személyesen járul hozzá magasszintű tudásával a szükséges káderek képzéséhez a kutatás és az oktatás területén, hogy ezáltal is nemzetgazdaságunk és a haza sokoldalú fejlődését biztosítsa. Ha a jövőre gondolunk tehát, tisztelt elvtársak, béke és boldogság honol az országunkban. A szocializmus jelenti tehát az emberiség jövőjét. Ébredjetek! A népre, a dolgozókra, a kommunistákra háruló feladat, hogy fellépjenek az imperialista agresszió és kizsákmányolás ellen! A munkásosztály következetes harca erre kell irányuljon! A Román Kommunista Párt programjában olvashatjuk, hogy a kommunizmus történelmi hivatása a népek, az egész emberiség felszabadítása, az igazság és egyenlőség világának a megteremtése! Ez vezérli a Román Kommunista Pártot, élén Nicolae Ceauşescu elvtárssal!

Ceauşescu neve hallatán automatikusan tapsolni kezd a közönség

ASSZONY I. Ceauşescu, pecsere[22]! Ceauşescu pecsere!

ÜGYVÉD I. Éljen sokáig szeretett vezérünk, Nicolae Ceauşescu elvtárs, hazánk géniusza!

Taps

ASSZONY I. A Kárpátok géniusza!

ÜGYVÉD I. És épp ezért, kérdem én, drága elvtársak, mit tegyünk, ha rothadt alma kerül az egészségesek közé? Szabad-e hagynunk, hogy ez az egy megrohassza a többit is? *Tuti közben tátogtatva utánozza* Hát nem! Nem szabad hagynunk! Ma egy, holnap kettő, aztán azt látjuk, hogy a társadalmunk elzüllik, szétrohad, és a reményteljes jövőnk, amelyért oly sokan és oly sokat dolgoztak, szertefoszlik. Gondoljunk csak a gyerekeinkre: ha nem jelöljük ki nekik az utat, ha nem mutatjuk meg a helyes irányt, mi lesz belőlük? Ha nincs rend és fegyelem, ha teszem fel, nincs egyenruha, hát hová jut a világ? A tisztelet, a becsület? Mi lesz, ha mindenki megy a saját feje után? Nem, kedves elvtársak, ezt nem engedhetjük! Csírájában kell elfojtanunk a bűnt! Kimondom tehát: a vádlott bűnös!

Gyenge taps, elfojtott vihogás. A bíró integet Tutinak, hogy fejezze be

ÜGYVÉD II. Igen tisztelt bíróság, tisztelt elvtársak! Természetesen, kollégámnak sok mindenben igazat adok. Hazánk jövője mindennél fontosabb! Szeretett vezetőnk, Nicolae Ceauşescu *taps* és gyönyörűszép, okos neje, dr. Elena Ceauşescu mindenben példát mutat nekünk. *taps* Családjuk, szerelmük is példa számunkra. És itt álljunk meg ennél a szónál, hogy szerelem. Hát nem a legszebb érzés az életben? Hát nem szerelem vezérelte hősünket arra, hogy jobb emberré váljon? Ő, a nép egyszerű fia, bár tévedett, de igyekezett jóvá tenni, jóvá lenni. És végső soron ez a fontos, kedves elvtársak, tisztelt bíróság, hogy a szándék megvolt benne, hogy jó útra térjen. Ezért merem kijelenteni, hogy a védencem nem bűnös. Not gilti.

Taps

[22] PCR – Partidul Comunist Român – a Román Kommunista Párt rövidítése

BÍRÓ És te Tuti, mit szólsz mindehhez?
TUTI Szóhoz sem jutok.
BÍRÓ Na, hát most mondjad!
TUTI Én csak annyit tudok mondani, hogy a szegény embert még az ág is húzza. De hát miért kell az embert olyanra kötelezni, amihez nincs teheccsége? Miért nem választhassa meg szabadon, hogy mit csináljon?
BÍRÓ Na, na Tuti! Nálunk mindenki szabad ember!
TUTI Mert hogy jártam én is: kenyérbe álltam[23]. Asztán sehogy se lett jó vége. Mondjuk, az eleje se indult túl fényesen.
BÍRÓ Talán térjünk vissza a filmhez.
TUTI Jó. Akkor ezt nézzék! *kikacsint a közönségre* Mindig is szerettem volna filmben játszani.

A következő jelenetek a mozivászon előtt zajlanak

7. JELENET

Pártbizottság előtt. Hárman vizsgáztatják Tutit

BIZOTTSÁGI TAG I. A jelenlevő Béni József kéri felvételét a Román Kommunista Párt tagjai közé.
TUTI De elvtársurak én nem…
PÁRTTITKÁR Na, Tuti, lássuk milyen eszed van! Válaszolsz egy-két kérdésre, aztán eldöntjük, hogy mi legyen. Mondjuk, itt van egy amerikai és egy orosz katona. Meg kell védeni a családod, te melyiket lőnéd le előbb?
TUTI Én? Egyből az oroszt!
PÁRTTITKÁR Az elég baj lenne akkor.
TUTI A párttitkár elvtárs melyiket lőné le? Inkább magától tanulok, mert mindenki tudja, milyen okos ember maga.
PÁRTTITKÁR Hát az amerikait.
TUTI Na lássa? Így is, úgy is, de csak az orosz marad nekem!

A párttitkár elképedve néz maga elé. Az egyik bizottsági tag próbálja menteni a helyzetet

BIZOTTSÁGI TAG II. Mondja, zongorázni tud-e?
TUTI Az igazat megvalva, aszt még nem próbáltam, de az is megeshet, hogy igen.
BIZOTTSÁGI TAG II. De tudomásunk van róla, hogy a múltkor a cukrászdában zongorázott.

[23] Elmentem dolgozni.

TUTI Az meglehet, mert otthon is volt nekünk olyan.

BIZOTTSÁGI TAG II. Zongorájuk?

TUTI Igenbiza. Azért vagyok ilyen fekete.

BIZOTTSÁGI TAG II. Ne diszkermin… diszkimin…, na, ne beszéljen így magáról az elvtárs!

TUTI Az úgy volt, hogy gyerekkoromban az anyám kergetett a zongora körül, mert nem akartam megenni a villásreggelit, és véletlenül rámöntötte a feketekávét.

BIZOTTSÁGI TAG II. Hát már hogy lett volna kint a cigánysoron zongorájuk?

TUTI Hogy volt, hogy nem, de kérem, zongorázás közben ha kinyitottam az ajtót szellőzni, láttam a fiatfalvi kollektív tehéncsordáját.

BIZOTTSÁGI TAG II. Azt mondja meg, miért jött maga ide?

TUTI Hát azért jöttem, mondjam meg, hogy reám itt ne számítsanak.

Kínos csend

PÁRTTITKÁR Tudod, kedves Tuti, az a baj a világgal, hogy a nagy és okos emberek tele vannak kételyekkel. Azok, akik hülyék, hát azok meg holtbiztosak mindenben.

TUTI Tényleg főnök?

PÁRTTITKÁR Hát persze!

A két bizottsági tag pukkadozik

BIZOTTSÁGI TAG I. Pártunk és szeretett vezetőnk csak a legjobbat kívánja nyújtani a dolgozó népnek. De ahhoz az kell, hogy dolgozzanak is! A pártba való belépés feltétele, hogy a jelentkezőnek legyen tisztességes munkája, legyen munkahelye, ahol becsülettel helyt áll, hogy ezáltal virágozzék az ország.

TUTI Azért itt van egy kicsi bibi.

BIZOTTSÁGI TAG II. Mit fűzne még hozzá az elvtárs?

TUTI Egyet is értek sok mindennel. Ha nem dolgozunk, nincs semmink se, de egyet azért nem tudok csak úgy elfogadni.

BIZOTTSÁGI TAG II. Mondja ki az eltvárs bátran! Hátha egy még jobb utat mutat nekünk a haladáshoz. Mi lenne az?

TUTI Hát hogy lehessen felemelkedni új ötletekkel! Mert né, itt az van, hogy bemész a főnökhöz a te véleményeddel és aztán kijössz az övével. És nagyon csodálkozik a

nép, hogy semmi se változik jobb felé, pedig egy egész ország érdeke lenne ez.

PÁRTTITKÁR Jól van, itt a tagsági könyved. Csak menjél már.

Tuti elmegy

BIZOTTSÁGI TAG I. Biztos, hogy jó ötlet volt ez?

PÁRTTITKÁR Fentről számokat kérnek!

8. JELENET

Gyárudvaron. A munkások egy nagy halom kavicsot hordanak az udvar egyik oldaláról a másikra. Tuti is köztük van, de ő csak egy üres talicskával rohangál fel-alá

BRIGÁDVEZETŐ Mozogjanak emberek, mozogjanak! Holnap jönnek a megyétől, addigra ezt a kavicshegyet át kell hordani a gyárudvar túlsó felére.

MUNKÁS I. De a múlt héten hordtuk onnan át!

BRIGÁDVEZETŐ Ne a szája járjon, hanem a keze-lába! Ez a direktíva s kész!

MUNKÁS II. Nem mindegy a tisztelt elvtársaknak, hogy a kavics az udvar melyik felén van?

BRIGÁDVEZETŐ Pakolja azt a rabát[24]!

MUNKÁS III. Be van szarva, mi?

BRIGÁDVEZETŐ Ne mind mondjon! Örvendjen, hogy itthon hordhatja a kavicsot, s nem máshol!

MUNKÁS I. Ezt hogy érti?

BRIGÁDVEZETŐ Úgy, ahogy hallotta!

MUNKÁS II. De már tízóraiszünet…

BRIGRÁDVEZETŐ Majd esznek később. Ma még felkészítő is van!

MUNKÁS III. Na, még épp az hiányzott mára.

BRIGÁDVEZETŐ Jöjjön csak ide!

MUNKÁS III. *ijedten* Nem úgy gondoltam.

BRIGÁDVEZETŐ *csak neki, hallkan* Idefigyelj, Jóska. Ne szájjalj itten, nagyon kérlek. A lányom most kell felvételizzen egyetemre. Nem hibázhatok semmiben. Semmiben! Érted ezt, te Jóska?

MUNKÁS III. Ne haragudj, Jenő. De ezt az esztelenséget, te is tudod. Kidolgozzuk itt a belünket. S minek?

BRIGÁDVEZETŐ Ezt nem is hallottam! Látod, Lajcsival is mi történt. Ezek nem viccelnek. Most menj vissza dolgozni. Kérlek.

---

[24] talicskát

Jól van emberek, mozogjanak, gyorsabban, a kavics nem sétál át magától! Úgyhogy maguk se sétáljanak!

Tuti épp mellette megy el az üres talicskával.

BRIGÁDVEZETŐ Hát te, ördögkölyke, ugyanbiza mit csinálsz?

TUTI Hát nem lássa, hogy milyen hajtás van itt? Még a rabát sincs időm megrakni!

BRIGÁDVEZETŐ Szünet! Tíz perc szünet! Egy perccel se több!

A munkások ételt vesznek elő, ki szalonnát, kenyeret, ki lábasban hozott ennivalót. Tuti kicsit távolabb a többiektől egy lábaskából valamit kortyol, mellé egy fej hagymából vág szeleteket.

MUNKÁS I. Ezt a hülyeséget! Horgyuk itt a kavicsot bolondul!

MUNKÁS II. A kezembe ismét beleállt a görcs.

MUNKÁS III. Nekem aztán mindegy, hogy hová hordom, addig amíg fizetnek.

MUNKÁS I. Na, ne röhögtess. Milyen fizetés ez? Most, amikor megint drágult minden. Vagy te elégedett vagy azzal, amit kapsz?

MUNKÁS III. Hát…

MUNKÁS II. Vagy fizetésemelést ígért neked az előbb az öreg? Láttam, hogy sutyorásztatok.

MUNKÁS III. Emelést, persze. A koncsentrán[25].

MUNKÁS II. Fenyegetőzni azt tudnak.

MUNKÁS III. Neki is családja van…

MUNKÁS I. És talán nekünk nincs? Én nem kell cipőt vegyek a gyermekeknek? Vagy napfénnyel táplálkozunk?

MUNKÁS II. Na, na, csendesebben! De azért megemlíthetnénk a fizetésemelést.

A Brigádvezető épp akkor halad el a hátuk mögött, meghallja az utolsó mondatot

BRIGÁDVEZETŐ Nem szégyellik magukat? Tudják, hogy tulajdonképpen hány napot dolgoznak egy évben? Na, idefigyeljenek: az év 365 napból áll, ugyebár. Az ember naponta alszik 8 órát, és ez 122 napot tesz ki. Marad 243 nap. Kábé 7 órát szabadok, ez 106 napot tesz ki. Node marad még 137 nap a naptárban. Ebből lejön az 52 vasárnap, ami egy évben van, akkor munkaszünet, ugyebár? Megmarad 85 nap. Sakkor még ott van 3 hét

[25] munkatáborban

szabaccságuk, van, akinek 4. Ott vannak még a nem kötelező szombatok, az ismét 52 nap, ha úgy számoljuk, mert ha dolgoznának ezeken is rendesen, az más lenne. Na, s akkor hogy is állunk, mi marad? Egy gyenge nap. Egyetlen egy nap. S hogy hogynem, az pedig len május elseje. És mi van ilyenkor? Na, mi? Hát álló napig egy tagadhatatlan henyélős szabadnap! Az! Milyen fizetésemelés, mi?

A munkások szájtátva figyelnek. Nem nagyon értik a kalkulációt

Megértették? Csürhe banda. Legalább dolgoznának…

TUTI Hát, tudja főnökelvtárs, maholnap a munkásember kéne még fizessen, csakhogy dolgozni hagyják.

BRIGÁDVEZETŐ Úgybizony! Vagyis… hogy is mondtad? Áj meg, na. Teljesen összezavarsz, te Tuti! Na, nyomás vissza dolgozni! Mozogjanak emberek, mozogjanak!

Tuti feláll, leporolja magát, majd eldől. A Brigádvezető fölé hajol, szaglászni kezd, majd Tuti lábosába szagol

BRIGÁDVEZETŐ Ez meg itt szépen leitta magát nekem! Hát mit vétettem, hogy rám kellett sózni? Emberek, vigyék be a barakba!

TUTI *(a mozis közönséghez)* Onnan asztán kicsaptak. De nem adtam fel! Voltam uccaseprő, de aszt monták, nem helyes irányba sepertem a szemetet. Asztán építkezésben dolgoztam, ahol tűntek el a szerszámok. Persze, hogy rám fogták. Hát hibás vagyok én, hogy a gólya felhordta a fészkibe? A nyúlfarmról már nem is mesélek… Asztán ácsmunkákat végeztem, ott az újításaimmal volt bajuk. Végül csak oda lyukadtam ki, ahonnan elindultam.

9. JELENET

Tuti egy széket próbál összeeszkabálni. Mellette egy pap aggódva nézi a folyamatot

PAP Fiam, hogy lesz ebből szék?

TUTI Mindjárt készen vagyunk, plébános úr! Csak várja ki a végét!

PAP Biztos, hogy csináltál már ilyent korábban?

TUTI Hogyne! Még azt is kitaláltam, hogy csak széklábakat csináljak, aztán csak ülőkét.

PAP Badarság, fiam.

TUTI Pedig jó üzlet lenne, higgye el. Mindenki magának állítaná össze otthon, ahogyan szeretné.

PAP Micsoda bolond gondolat!

TUTI Hát ez kész is, kéremszépen!

PAP Hogyhogy kész?

TUTI Úgy, hogy kész. És kérem szépen a pénzt a munkáért.

PAP Ez nem munka! Most mennyit fizessek ezért? Miii?

TUTI Amennyiben megegyeztünk!

PAP Méghogy ácsmester! Ez a munka egy nagy semmi! Összetákoltál valamit, aztán kéred a pénzt!

TUTI Igaza van, plébános úr! Jézust sem ismerték el ácsként, szegény azért lett próféta, de amint tudjuk, úgy sem járt jól.

PAP Nana! De azt mondjad meg, hogy ez biza mire való? Ennek hiányzik az egyik lába!

TUTI Dehogy hiányzik. Én ezt a rendes, szegény embereknek készítettem. Mert, ha gazdag és rossz ember ülne rá, azt leveti, meglássa.

PAP Nem értelek, Tuti!

TUTI A szegény ember, amikor leül, sohasem veti szét a lábait, nem hágyászkodik, alázatos mindenkor. Asztán az az ember, aki jól él, a véribe van, hogy mások előtt ezt mindig kimutassa, s a székre is úgy ül reája, hogy széjjelveti a lábait nagy elbizakodottan, s lám, hopp, máris a földön találja magát. Próbálja ki, üljön rá, plébános úr!

PAP Dehogy próbálom, nincs időm nekem ilyesmikre! Tessék, itt a pénzed, csak ne is lássalak!

Tuti fütyörészve elvonul. A pap nézegeti a széket. Arra megy egy munkáscsoport, köztük a Brigádvezető

PAP Te Jenő, gyere csak ide, ülj rá erre a székre!

10. JELENET

Néhány asszony érkezik jajveszékelve

ASSZONY I. Jajj, a tyúkom!

FÉRFI II. Mi történt?

ASSZONY II. Jajj, a tyúkom!

FÉRFI II. Mi lett, na?

ASSZONY III. Oda a drága tojóm!
FÉRFI I. Ejsze, róka jár.
ASSZONY III. Vagy menyét.
FÉRFI II. Persze, menyét. Megölte a menyét, mi?
ASSZONY I. Az összes tyúkomot elvitte valami.
FÉRFI I. Vagy valaki!
FÉRFI II. Hogyhogy?
ASSZONY II. Csak a tyúkok vesznek oda! Nem furcsa?
FÉRFI III. Ej, mi a kő?

Érkezik Tuti egy nagy zsákkal a hátán

FÉRFI I. Mit viszel abban a nagy zsákban, Tuti?
TUTI Én biza galambokat. Megtanítom őket levelet hordozni.
FÉRFI III. Milyen levelet?
TUTI Például eszt. *a férfi kezébe nyom egy papírlapot, majd sietősre fogja, közben kiabál visszafele.* Itt a faluvégén van a csillagszállóm. Ha annyira keresne valaki, megtalálnak a 17-es borozda 42-es számú kórérakásában!
FÉRFI III. *olvas* Itt járt Tuti, elvitte a tyúkokot. Aggódni nincs miért, holnap jön a kakasokért.
FÉRFI I. Azt az áldóját!

Újra megjelenik Tuti, mögötte két fegyveres milicista

FÉRFI II. Hová, hová Tuti?
TUTI Vadászni megyek.
FÉRFI I. S hát a puskád hol van?
TUTI Hát nem látod? Hátul hozzák.
MITICĂ Tuti, Tuti! Nu mori de ruşine[26] că lopni meg szegény embereket? Enni téged nem a lelkiismeret?
TUTI Lelkiismeret? Az államot nem öli meg a lelkiismeret, hogy lakás nélkül hagyott? Tudom, hogy minden embernek joga van födélre a feje fölé. Ezt én a börtönben kapom meg. Az embert eléggé sajnálom, de hát miért búsuljunk ketten, amikor helyettem is búsul majd ő? Szóljon be, hogy érkezem, készítsék a fuszulykalevest.

Újra a moziban. A „tárgyalás" vége

BÍRÓ A körülményeket figyelembe véve, kijelentem, hogy a vádlott: bűnös!

[26] Nem halsz meg a szégyentől, hogy

TUTI No, ismét sikerült a felvételim.

11. JELENET

Börtönben. A cellában egy pap és egy tanár, szeme alatt véraláfutás. Behozzák Tutit

BÖRTÖNŐR Na, te jómadár, lódulj be! Látom, nem javulsz.

TUTI Látom, hogy maga mégse ment nyugdíjba. Üzenem a szakácsnak, hogy csókoltatom s pakolja csak meg nyugudtan azt a csajkát.

BÖRTÖNŐR *(kárörvendően)* Csókoltathatod, de az ebédről már lekéstél, Tuti.

Börtönőr el

TUTI *utána kiabál* Ne törje magát annyira érettem. Jövő szerdán is itt leszek! *magában zsörtölődik* Pedig jól kiszámoltam. Ajaj, már a börtön sem a régi! *meglátja a papot* Plébános úr, maga itt?

PAP Nem mondom, hogy örülök, hogy látlak, Tuti.

TUTI Ugyanbiza, mi történt?

PAP Igazad volt a székkel kapcsolatban. Megmutatta, hogy ki milyen ember.

Tuti kérdően a tanár felé int

PAP István, a király.

TUTI *nyújta a kezét* Örvendek. Tuti.

TANÁR Eisenhoffer Jenő.

TUTI Akkor nem István.

TANÁR Hallottam már magáról. Én matematika tanár vagyok, de azt mondják, maga kiszámíthatatlan.

TUTI Én a számításaimat mindig megtalálom. Igaz, a mai ebédet kicsit elszámoltam. De a két tyúk két hónap mindig bejött.

TANÁR És a király?

TUTI Aszt csak az égiek számigálhassák ki. Én is csak éppeg annyit fűznék hozzá, hogy a sorsát senki nem kerülheti el.

PAP Sors. A sorsunk Isten kezében van.

TUTI De szabad akaratunk is van, plébános úr. Apám is szabad akaratából szöktette meg anyámat, aki szintén szabad akaratából szökött meg vele.

TANÁR És boldogok voltak?

TUTI Hogyne! Apám mindig boldogan verte meg, ha részegen hazajött. Anyám pedig boldogan tűrte. De akkor

is boldogok voltunk, amikor a szomszédban disznyót vágtak. Olyankor kinyitottuk az ablakot, és csak szállt, szállt befelé a boldogság illata, mi pedig gyorsan kanalaztuk melléje a tollászáskor szedett tört pityókát. Azóta is álmodom arról az ízről.

PAP Hajh, a gyermekkor ízei. Én a madártejjel vagyok így.

TANÁR Én a töltött paprikával. Senki sem tudta olyan jól elkészíteni, mint a nagyanyám.

Ülnek csendben, gondolatban „esznek"

TUTI Tanár úr, abból a töltött paprikából kínáljon meg engem is!

TANÁR Hogyne, kérem! Jut bőven mindenkinek!

TUTI A múltkor csirkecombot ettem ugyanígy. Feküdtem a csillagszállómon, azok pedig csak úsztak, úsztak fent az égen. Hát vettem egy nagy lajtorját, felkapaszkodtam, és néhányat leakasztottam. Csak asztán, amikor következőben próbáltam, már nem tudtam elérni, feszt estem vissza a lajtorjáról. Úgy látszik, hogy az embernek csak egyszer van esélye nagy dolgokat véghezvinni.

PAP Az imént épp a jelenésekről beszélgettünk.

TUTI Na, aszt én is láttam! Nekem is megmutatkoztak ilyen jelenésformák. A múltkor ahogy mentem, hát látom, hogy a Peszente-tető felett repül egy tüzes rúd. Olyan volt tisztára, mintha egy petrencésrúd langot vetett volna az égben, még keresztet is vetettem, mert boszorkányság lehetett ebben a dologban.

PAP Ha igaz is ez, Tuti, akkor valami égi jelet láttál.

TUTI Az lehetett, biza. Még egy másik alkalommal is láttam ilyen jelenést. Az úgy volt, hogy vacskoltam a sarat a ház bütibe, amikor még volt, mivel akkora lyuk kerekedett a keresztúri oldalon, hogy esténkint a holdvilág úgy járt ott ki s bé, hogy már a hideg rázott ki ettől. Na, és tapasztgatom bé ügyesen a likakot, há egyszer felnézek, s látom, hogy ott áll egy nagy kerek csészealjforma micsoda a Sósárok fölött.

TANÁR Szemügyre vette-e jobban?

TUTI Háhogyne! Odapillantok rendesen, de látom, hogy egyszer csak sitty-sutty, már ott sem volt.

TANÁR Vajon, milyen világban nőnek fel majd azok, akik

mondjuk, 2000-ben születnek meg?

TUTI Aszt a kártyavető cigányné se vetné ki!

TANÁR Matematikailag kiszámolható. Csak a tényezőket kell ismerni. Az a szép a matematikában, hogy átlátható benne az idő.

TUTI Tanárelvtárs, ha megengedi, mondjak valamit: az idő nem kérdez, hanem az csak megfelel. Ez-é az eredmény?

TANÁR *bólogat* Ez, Tuti, ez. A mi időnk az nem kérdez. Nem szabad kérdeznie. De eljön majd az az idő, amelyik kérdezni fog. Kérdeznie kell! Talán majd a gyerekeink, az unokáink…

BÖRTÖNŐR Tanár elvtárs, jöjjön sétára!

A tanárt elvezetik

TUTI Szép kis séták ezek, mondhatom.

PAP Hagyd, Tuti. Isten látja és erőt ad.

12. JELENET

Cukrászdában, fehérre festett vas asztalok és székek. Mitică ül az egyik asztalnál, láthatóan izgatott, előtte egy csomag. Belép Tuti

TUTI A kollégák mondták, hogy hívat milicista elvtárs.

MITICĂ Na, nem kell lenni ilyen hivatalos. Jönni, jönni, üljél csak le ide frumos[27]. Inni valamit? Csak bátran mondani!

TUTI Hát, egy konyak jól esne.

MITICĂ Chelner[28]! Hozni gyorsan egy konyakot Tuti barátunknak!

TUTI Jól van, milicista elvtárs?

MITICĂ Lenni jól, lenni jól, persze, inni csak, kicsi Tuti, inni.

Tuti egy húzással kiissza a konyakot. Mitică int a pincérnek, hogy még egyet

MITICĂ Örvendeni, hogy visszatértél, Tuti!

Tuti pislog, nem érti a helyzetet

MITICĂ Hozni neked valamit.

TUTI Nekem?

MITICĂ Tessék, neked!

---

[27] szépen

[28] Pincér

Tuti elé tolja a csomagot, aki bátortalanul kezdi kibontani. Benne egy fehér öltöny

MITICĂ Látni ezt meg, s gondolni, lenni ez milyne jó az én Tuti barátomnak. Venni fel, repede[29]!

TUTI Hogy vegyem fel?

MITICĂ Da, da, lenni tiéd. *a szemébe néz* Tőlem!

Tuti öltözködni kezd, felveszi az öltönyt

MITICĂ Aşa, frumos[30]! Na, milyen lenni?

Tuti simogatja az öltönyt, nem tud betelni vele

TUTI Nagyon szép, milicista elvtárs.

MITICĂ Bun, bun[31].

TUTI De hát miért?

MITICĂ Á, nem érdemes a szóra. *ismét int a pincérnek* Hai, noroc[32]!

Isznak. Nézik egymást

MITICĂ *kicsit zavarban* Te, Tuti. Lenni itt valami.

TUTI Aha!

MITICĂ Tudni te, hogy van nekem szép feleség. Szeretni őt, mint legjobban. Mint csillag, olyan lenni ő nekem. S lenni neki egy születésnap mindjárt. Numai că e unguroaică[33]. Asta este[34]. De ő szeretni olvasni, lenni neki istenek az írók. S én tégedet kérlek, hogy segíccsél nekem.

TUTI Miben tudnék én segíteni, milicista elvtárs?

MITICĂ Mitică. Mondani csak Mitică.

TUTI Jól van Mitică milicista elvtárs.

MITICĂ Én gondolni arra, hogy írni egy szép levelet te nekem.

TUTI Írjak levelet magának?

MITICĂ Lenni vicces, te kicsi Tuti. Szeretni ezt benned. Nem, nem lenni nekem levél, írni az én feleség egy szép levél. Szerelmetest.

TUTI Írjak a feleségének egy szerelmes levelet?

MITICĂ Tudom, hogy másnak is írni. Írni nekem is feleségnek! Lenni én ezért nagyon hálás neked! Látni meg!

TUTI Ennyi? Hát, jó. Kitalálok valamit.

---

[29] gyorsan
[30] Így, szép!
[31] Jó, jó
[32] egészségedre
[33] Csakhogy magyar
[34] Ez van.

MITICĂ Nem valamit! Szépet! Most!

Tuti elé tesz egy lapot és egy tollat

TUTI Rendben, szépet azt lehet.

Tuti ír, Mitică izgatottan lesi. Egyszer csak leteszi a tollat

MITICĂ Na?

Tuti megköszörüli a torkát, olvasni kezd

TUTI Életem csillaga! Te, aki oly fényesen ragyogsz éltem egén, te, akinek a puszta léte is boldogsággal tölt el, te, aki reggelente megfőzöd nekem a nyekezolt[35], és aki nélkül értelmetlen minden! Mert olyan vagy, mint flekkenen a só s a bors, vagy mint tavaszi füvön a harmat, a tenger vizéből felkelő nap, belőled kapom a nyugalmat. Látom ringó csípőd, ahogy a gyár felé lépkedsz, vagy este, ahogy kibontod hajad, kebleid hullámiba naphosszat elmerülnék, ha nem hívna a pártfeladat. Szemed tükrében vagyok énmagam, lelkem csak te melegíted, s mindegy, hogy hideg a kalorifer[36], ha kis hajlékunkba belépek. Tüzemet nem oltja semmi sem, mikor megérintem a testedet, Isten éltessen egyetlen csillagom, tudjad, hogy nagyon szeretlek!

MITICĂ *(szipog)* Miraculos! Csoda! Csoda! Hogy én, te, mi ezt írni ilyen szépet! Drága barát, drága barát! Lenni hálás neked, nagyon hálás!

Kikapja Tuti kezéből a papírt, elviharzik. Tuti néz utána, majd kihörpinti Mitică poharából a megmaradt italt. Néhány férfi jön be. Meglátják Tutit, ahogy a fehér öltönyben ül az asztalnál, és az ablakon keresztül kémleli az eget

FÉRFI II. Mit csinálsz, Tuti?

TUTI Nem látod? Olvasok a csillagokban.

FÉRFI III. S mit olvastál ki eddig?

TUTI Nem sokat. De örvendek, hogy egyik mellett se látom még a sarlót s a kalapácsot.

Döbbent csend

FÉRFI II. *suttogva* Ne bolonkoggy, Tuti.

FÉRFI I. *gyorsan másra tereli a szót* Te Tuti! Olyan vagy, mint egy szép halott!

---

[35] a kommunista rendszer kényszerkávéja

[36] fűtőtest

TUTI S ez semmi! Nézz meg akkor, amikor meghalok! Mert az a kívánságom, hogy rám asztán olyan szép gúnyát adjanak, hogy csodájára járjon mindenki, amikor végigmegyek az úton.

FÉRFI II. Nem kell azt elsietni, Tuti. S ne olyan kísérettel, mint szoktál.

TUTI Az ember stílusos legyen a bajban is.

FÉRFI III. Rég láttunk. Csaknem dolgozol valahol?

TUTI Ápoló vagyok egy korcsomában. Megiszok mindent, amit otthagynak. Így onnan kevesebben kerülnek be a kórházba, mint mondjuk munkából vagy otthonról.

FÉRFI I. A kékszeszt abbahagytad?

TUTI Dehogy hagytam! Aszt este szoktam inni, mert másnapra jól kifertőtlenít. Nálam fő az egészség!

FÉRFI III. Az nem jó, te, nem rendes ital. Kirágja a beledet! Miért iszod?

TUTI Ez az egyetlen szeszes ital, amelyikre rá van írva, hogy „aprobat de Ministerul Sănătăţii”[37].

Közben egy lapra mindenfélét rajzolgat, számol

FÉRFI I. Mit számigálsz úgy?

TUTI Tervezek.

FÉRFI I. S ugyanbiza mit?

TUTI Leszerelést az atombomba ellen[38].

Az emberek gyorsan elhúzódnak mellőle, s tekintgetnek körbe, hogy még ki hallotta

FÉRFI III. Na, én húztam. Az asszonynak megígértem, hogy ma korán megyek. Tudjátok, milyen, ha megharagszik.

FÉRFI II. Jövök én is, sok dolgom van még.

FÉRFI I. Várjatok, én is el kell érjek, az izé, oda.

Kisietnek a cukrászdából. Tuti egyedül marad

KISZOLGÁLÓ Záróra!

TUTI De még csak hét múlt!

KISZOLGÁLÓ Ma korábban zárunk!

13. JELENET

Néptanácsnál[39]. Mindenki rohangál, zajlanak az előkészületek, Ceauşescu látogat a vá-

[37] Az Egészségügyi Minisztérium által engedélyezett

[38] Tuti híres mondása. Az anekdoták szerint több embert is elvittek kihallgatásra emiatt

[39] A szovjet típusú tanácsrendszerben a helyi hatalom, románul sfatul popular, magyarul néptanács. A rendszerváltás után kezdték használni az önkormányzat kifejezést, s noha azóta eltelt harminc év, sokan még mindig a „néptanácsként” emlegetik, ha ügyes-bajos dolgokat kell intézniük

rosba. Mitică, a milicista is serényen hordja a zászlókat, kicsiket, nagyokat, fényesíti a kitűzőket, pálinkás ládát hord stb. A Párttitkár homlokát törülgetve osztogatja az utasításokat

PÁRTTITKÁR Az elvtárs helikoptere 13 órakor érkezik. Azelőtt két órával mindenki a pályán kell legyen, sőt, a legjobb, ha már reggeltől készenlétben áll mindenki! A munkások egészen a gyárig a főút mellett állnak majd, ott fog az elnök autója végigmenni. A kicsi zászlókat reggel fogjuk kiosztogatni, és majd miután elhaladt, tessék összeszedni! Értettem? A szlogeneket megtanulták az elmúlt héten, a kultúrfelelősök adják majd a vezényszavakat. Ma éjjel megtörténik a kátyuzás az említett útszakaszon, figyelni, hogy senki ne lépjen bele! Kovács elvtárs, mi a helyzet a tanuló ifjúsággal?

FÉRFI I. Párttitkár elvtársnak jelentem, minden és mindenki készen áll szeretett vezérünk fogadására. A díszelőadáson egy nagy virágalakzatot formálnak, az 1-es számú általános iskola diákjai lesznek piros ruhában a virág szirmai, a 2-es számú líceum tanulói a virág szára, zöld ruhában, az óvodások pedig a virág bibéi, ők a sólyomruhát veszik fel, ugyanis nem kaptunk elég sárga anyagot. Városunk híres tánctanára és kórusvezetője, Bözsike elvtársnő tanította be az énekeket és a koreográfiát, így a virág egyszer csak kinyílik. Azt mondhatom, hogy csodálatos lesz!

PÁRTTITKÁR Nagyszerű, köszönöm! Figyeljenek oda, hogy a sólymokon[40] legyen kalap. Akinek nincs kalapja, nem vehet részt az ünnepségen. Értettem?

FÉRFI II. Párttitkár elvtárs. Lenne itt valami…

PÁRTTITKÁR Mi az? Gyorsan mondjad, nem érek rá most.

FÉRFI II. Mi legyen Tutival?

PÁRTTITKÁR Hogy Tutival? Hogyhogy mi legyen? Mitică, hát nem intéztétek már el?

MITICĂ Da, da, úgy volt, hogy épp Szeredában lesz, de nem lopkodott semmit se mostanság.

PÁRTTITKÁR Ajaj, az baj. Mindenképp, vigyétek be a fogdába legalább. Nem hiányzik, hogy itt valami kalamajkát csináljon épp most.

MITICĂ Vinnénk, vinnénk, de nem találjuk. Már mindent át-

[40] Kisdobosnak megfelelő „rang” Romániában

kutakodtunk, és semmi.

PÁRTTITKÁR Măi, Mitică, măi. Hát a feleséged hogy van?

MITICĂ Nagyon kedves a tovarăștől, hogy érdeklődni, jól van, készülni ő is a nagy napra, épp a coafornál[41] teszi a szépet.

PÁRTTITKÁR És a gyerekeid?

MITICĂ Mulțumim[42], növögetnek frumos[43].

PÁRTTITKÁR Az jó. Az jó. Kár lenne, ha sokáig nem látnák az apjukat.

MITICĂ Kár, hogyne, kár lenni, kár. De eztet most miért mondja a tovarăș?

PÁRTTITKÁR Csak azért mondom, mert ha Tuti hamarosan nem lesz itt, akkor…

Kopogtatnak, betoppan Tuti. A jelenlevők mint egy látomásra tekintenek rá

TUTI Adjon az Isten jó napot. Azt hittem, hogy itten most bolondokháza van, de látom, milyen nyugudt itt mindenki.

PÁRTTITKÁR *(zavarban)* Az utolsó gyűlésre nem jöttél, Tuti.

TUTI Há nem tudtam, hogy az utolsó. Ha tudtam volna, az egész családomat is elvittem volna.

PÁRTTITKÁR Miért jöttél most? Tudod, hogy holnap érkezik Ceauşescu elvtárs, sok a dolgunk, nincs időnk most hülyeségekre.

TUTI Tudom, persze, hogy tudom. És elhatároztam, hogy jó dolgot cselekszem erre az alkalomra.

PÁRTTITKÁR Ugyanbiza, miféle jót tudsz te csinálni?

TUTI Éppeg hallom, hogy a pályán száll le a helikopter, s hát néztem a helyszínt, mit mondjak, elég egy ramaty állapotban van. Hát ilyen felelősök vannak csak errefelé? Gondolom, mindenki tudja, hogy ebből később mekkora baj lesz. Mert a baj hamar jő, s nehezen múlik. Na, de ha ez így megfelel a városnak, nekem nyóc. Ez egyszer én hibás semmiért nem vagyok, jól jegyezzék meg!

PÁRTTITKÁR Mit beszélsz, te, Tuti?

TUTI Én csak aszt, amit láttam a két szememmel.

PÁRTTITKÁR Igaz ez, Szabó elvtárs?

FÉRFI III. Hát, szó ami szó, nem túl szép, de úgy gondoltam, hogy a tömeg majd eltakarja.

---

[41] fodrásznál

[42] köszönjük

[43] szépen

PÁRTTITKÁR Mit gondolt? Mit mind gondol ilyeneket? Hát hogy takarná el a tömeg? Hát ilyenekkel kell én építsem itt a hazát! Megbolondulok! Nem értik, hogy mindennek rendben kell lenni? Legalább most az egyszer! Semmiben nem tévedhetünk, semmiben! Értem? Tudják, hogy mivel játszadoznak!

TUTI Van nekem egy megoldásom!

PÁRTTITKÁR Milyen megoldás?

TUTI Ha adnak nekem zöld festéket, én az egész pályát kifestem úgy, hogy abban hiba nem lesz. Az elnök elvtárs és kísérete semmit nem fog észrevenni, a város megmentve, mindenki jól jár.

A jelenlevők egymásra pislognak

FÉRFI III. Végül is ez…

FÉRFI II. ..ez akár…

FÉRFI I. …jó is lehet.

PÁRTTITKÁR Nagyszerű ötlet! Legalább lefoglalod magad. Mitică, adjál Tutinak annyi festéket, amennyit kér. Fogjál hozzá fiam, később megnézzük, hogy mit remekeltél.

Tuti nagy vigyorral az arcán el.

14. JELENET

PÁRTTITKÁR *magának* Csak a holnapot éljem túl. Molnár elvtárs, a szavalatok?

FÉRFI II. A legjobb ütemben halad a versek tanulása, párttitkár elvtárs.

PÁRTTITKÁR Munkások gyerekei?

FÉRFI II. Hát, ahogy vesszük. Az egyik igen, Kis elvtárs brigádvezető fia, a másik az én fiam, együtt gyakoroltunk, a harmadik pedig a párttitkár elvtárs kislánya, hiszen tudjuk, hogy milyen tehetséges.

PÁRTTITKÁR Igen, igen, nos, érthető. De hogy a maga fia… Akkor mondja el a verset Molnár elvtárs.

FÉRFI II. Hogy én? Most?

PÁRTTITKÁR Hogyne! Most mondta, hogy együtt gyakoroltak.

Csend lesz, minden szem Molnár elvtársa szegeződik. Ő zavarában meg se tud mukkanni

PÁRTTITKÁR Na, mi lesz? Mondja már!

Molnár elvtárs mint egy kisiskolás szavalni kezd

FÉRFI II. Szeretlek, Ceauşescu elvtárs!
Szeretnék virág lenni a réten,
Csokorban a testvéreim között
Mit átnyújt egy pionír szépen,
Feléd lépkedvén a fényben.

Szeretlek, Ceauşescu elvtárs,
Azt kívánom neked,
Hogy sokáig fent ragyogjon csillagod,
Országunk felett.

Ott vannak vágyaink, hol zúg a kombájn,
S hol a gyáraink füstöket eresztnek,
Dalomat napestig dúdolnám:
Ceauşescu elvtárs, én szeretlek!

A többiek alig bírják visszatartani a röhögést

PÁRTTITKÁR Nagyon jó, brávó, brávó! Ugye elvtársak? Na, munkára, sok még a tennivalónk. A táblák megvannak?

FÉRFI I. Most száradnak, párttitkár elvtárs.

PÁRTTITKÁR A néptanácshoz és a pártkabinethez is akasszanak fel egy-egy Ceauşescut.

FÉRFI I. Hogyne, örömmel!

PÁRTTITKÁR Azaz, képet, természetesen, értik, hogy értem. De nagyot! A virágok?

FÉRFI II. A művirágokat már elhelyeztük a tribün körül, a csokrokat holnap hajnalban küldik a kertészettől.

PÁRTTITKÁR Remek, remek. De aztán ne valami halotti szegfüveket! Azt nem szereti az elvtárs.

FÉRFI II. De ilyenkor nem nagyon van más!

PÁRTTITKÁR Nem érdekel! Találjon ki valamit!

Mitică lihegve érkezik

PÁRTTITKÁR Na, mi az, mi az, mit fújtatsz itt nekem?

MITICĂ Párttitkár tovarăş, lenni baj.

PÁRTTITKÁR Baj? Milyen baj?

MITICĂ Nagy baj, tovarăş párttitkár.

PÁRTTITKÁR Mondjad már!

MITICĂ Inkább nézni meg a tovarăş.

PÁRTTITKÁR Nincs időm nekem erre, mondjad el, hogy mi van! A

pálya kész?

MITICĂ A pálya, éppen ez az. A pálya az nincs.

PÁRTTITKÁR Hogyhogy nincs?

MITICĂ Az nincs, de a cigánysoron a házak igen.

PÁRTTITKÁR Mi van?

MITICĂ A cigánysoron a házak lenni mind zöldben.

PÁRTTITKÁR Neee…

MITICĂ De.

PÁRTTITKÁR Hogyaza!

FÉRFI III. Most mitévők legyünk?

PÁRTTITKÁR Most? Mitévők, mitévők! Hát tudom én, hogy mitévők legyünk. Ilyent velem, velünk senki nem csinál! Na, neféj! Eddig tartott! Eddig! Szabó elvtárs, hívja fel a tudja milyen számot!

FÉRFI II. De, párttitkár elvtárs, legalább néz ki valahogy a cigánysor is.

PÁRTTITKÁR Ne védje, figyelmeztetem! Nem érdekel, hogy hogy néz ki a cigánysor! A pálya érdekel! Most túllépett minden határt! Hát nem értik? Veszélybe sodorta az egész várost! Magát is, magát is, magát is! A feleségüket, a gyermeküket, engem! Engem! Hívja már azt a számot! Ezt most intézzék el! Végleg!

FÉRFI III. De hát Tuti, tudja milyen, hát ő Tuti!

PÁRTTITKÁR Ellenkezik? Jól fog mutatni a raportban!

FÉRFI III. Nem, dehogy, dehogy, hívom is már.

MITICĂ *magának* Kivel fogok én eztán kergetgetni?

PÁRTTITKÁR Hogy mit mondtál? A szaros játékodat félted? Na, adok én neked játékot! Hát ki adta oda a festéket Tutinak? Mi? Szabó elvtárs, várjon! *mézesmázasan* Van itt egy önkéntes jelentkező.

MITICĂ Én nem, nem, nem úgy gondolni, párttitkár elvtárs.

PÁRTTITKÁR Én pedig éppen úgy gondolni! Nézd csak, Mitică, igen egyszerű az egész. Csak miattad bízom rád ezt az ügyet.

MITICĂ Miánnam?

PÁRTTITKÁR Csakis éretted.

MITICĂ Să mor, dacă înțeleg.[44]

PÁRTTITKÁR Mikor is adtad le a Daciara a kérést?

MITICĂ Tizennégy hónapja, két hete és három napja, să trăiți!

[44] Halljak meg, ha értem

PÁRTTITKÁR Értem, értem. És a feleséged vonattal utazgatott eddig Tusnádra kezelésekre?
MITICĂ Jajj, nem, dehogy. A drága vecin[45] szokta őt hordozni.
PÁRTTITKÁR A vecin, mi?

Kuncogás

MITICĂ *zavarban* Păi, da.[46]
PÁRTTITKÁR És a tengerre a tavaly nyáron?
MITICĂ Oda is a vecin vitte el.

A többiek vigyorogva egymásra néznek.

MITICĂ De csak mert én itten teljesítettem a szolgálatot.
PÁRTTITKÁR Persze, persze. Mit szólnál, Mitică, ha jövő hónapban megkapnád az autót?
MITICĂ *felcsillan a szeme* Roşu?
PÁRTTITKÁR Igen, igen, pirosat.
MITICĂ Kapni meg? Jövő hónap?
PÁRTTITKÁR Vagyis, az attól függ. Gondolj csak bele, mit számít egy Tuti? Tán még kitüntetést is kapsz!
MITICĂ Kitüntetést?
PÁRTTITKÁR Hát a hazádat szolgálod hűen, nem igaz?
MITICĂ Da, da, patria!
PÁRTTITKÁR Na, látod! Elintézed ezt a semmiséget és brum-brum, drum bun![47]
MITICĂ Hát… Roşu?
PÁRTTITKÁR Roşu!

15. JELENET

Futballpálya, dísztribün. A tribünön a város előkelőségei, középen a párttitkár és a felesége, néhány pionír fonnyadozó virágcsokrokkal a kezükben. A pályán dolgozók, diákok piros és zöld ruhában, sólymok. Állnak. Órák óta

PÁRTTITKÁR FELES. *suttogva* Mindjárt bepisilek.
PÁRTTITKÁR Meg ne moccanj!
PÁRTTITKÁR FELES. De mucókám, már nagyon kell.
PÁRTTITKÁR Nem mész sehová! Értettem?
PÁRTTITKÁR FELES. Már három órája meg kellett volna érkezzen.
PÁRTTITKÁR Csssss! Kibírod, mert azt mondtam!

[45] szomszéd
[46] Hát, igen.
[47] Brum-brum, jó utat.

Egy ember kidől a tömegből

PÁRTTITKÁR FELES Legalább a gyermekek üljenek le. Vagy igyanak legalább vizet.

PÁRTTITKÁR Persze, hogy aztán mindenkinek pisilnie kelljen! Senki nem ül le, senki nem iszik, senki ne csináljon semmit, csak álljon készenlétben! S ha meglátja fentről, hogy itt üldögélünk? Hogy úgy várjuk, hogy üldögélünk itten, illogatunk, mi? Tudod, hogy mit beszélsz?

PÁRTTITKÁR FELES. Megöl az unalom.

PÁRTTITKÁR Elhallgass! Máramarosszigeten szeretnél nyaralni és telelni?

PÁRTTITKÁR FELES *hüppög* Ne beszélj így velem.

PÁRTTITKÁR Akkor csend!

BÖZSIKE *suttogva* Párttitkár elvtárs, párttitkár elvtárs!

PÁRTTITKÁR Mi az, Bözsike elvtársnő?

BÖZSIKE A gyerekek már nem bírják. Lehet tudni, hogy mikor érkezik az elvtárs?

PÁRTTITKÁR Nem bírják, nem bírják! Mindenki csak nyavalyog! Ha nem bírják, hát énekeljenek, az eltereli a figyelmüket.

BÖZSIKE *mikrofonba* Kedves elvtársak, kedves pionírok, kedves sólymok! Énekeljük el még egyszer hazánk himnuszát, amivel szeretett Ceauşescu atyánkat fogjuk köszönteni.

Halk moraj. Sóhajok. Bözsike egy hangvillát ütöget a kezéhez, majd a füléhez tartja

BÖZSIKE Mi-mi-miiii! Egy-két-há és!

A tömeg énekelni kezd.

MIND Trei culori cunosc pe lume,
Amintind de-un brav popor,
Ce-I viteaz, cu vechi renume,
În lupta triumfător.
Ce-I viteaz, cu vechi renume,
În lupta triumfător.

Trei culori cunosc pe lume,
Amintind de-un brav popor,
Ce-I viteaz, cu vechi renume,
În lupta triumfător.
Ce-I viteaz, cu vechi renume,
În lupta triumfător.

A háttérben Mitică vezeti Tutit

TUTI Maga nem énekel, policáj elvtárs?

MITICĂ Hogy? De, de igen, igen, hogyne! Talán megállhatunk egy kicsit énekelni.

Vigyázzba vágja magát, énekel ő is

TUTI Olyan, mint egy csalogány.

MITICĂ Mint egy mi? Te hívni engem csalónak?

TUTI Nem, az egy madár.

MITICĂ Lemadaraztál engemet?

TUTI Ej, Mitică barátom, csak kedvességbő.

MITICĂ Te nekem ne mind kedveskedni, érteni? Neked lenni én tovarăș! Nem Mitică! Érteni?

TUTI Hát jó. Hamar változnak a dolgok. Hová is megyünk?

MITICĂ Sétálunk egyet.

TUTI Épp most? Amikor itt kell lenni?

MITICĂ Nem te mindig mondani, hogy lenni mi szabad? Hát miért ne sétálhatnánk mink mostan szabadon kicsinykét?

TUTI De Mitică elvtárs, magának itt kell teljesíteni a szolgálatot!

MITICĂ Hagyni csak, kicsi Tuti, menegessünk szépen.

TUTI Ne bolonkoggyon!

MITICĂ Jó lesz neked ott, ahová megyünk.

TUTI De a börtön ma zárva van!

MITICĂ Nem oda menni.

TUTI Nem? S maga is jön velem? Mi lesz a gyerekekkel? A naccságos asszonnyal?

Csend

TUTI Nem tetszett neki a levél?

MITICĂ Hogyne, hogyne tetszett volna, olyan szépen megírtam asztot. Hetekig rá se nézett a vecinre[48].

TUTI S most?

MITICĂ Mostan készül Tusnádra...

TUTI Értem. Akkor írjunk még egyet?

MITICĂ Nem, nem, nem lenni az már elég.

TUTI Akkor egy szép szerenád?

MITICĂ Igen, igen, talán egy szerenád. De most menjünk.

TUTI Mi nyomja úgy a szívét, milicista elvtárs? Olyan szomorkás ma. Itt sétálgatunk fel-alá. Hát ki látott már ilyent? Hát hol van az én Mitică barátom? Legalább

[48] szomszéd

kergetne, vagy valami... Tudja mit? Lopok hamar egy tyúkot, s azzal kezdhetjük is. Kap egy kicsi előnyt, nem fogok gyorsan futni. Na, mit szól hozzá?

MITICĂ Jó is lenne, de nem lehet, Tuti. Most nem lehet. Muszáj elsétál mi.

TUTI Mint a szabad emberek?

MITICĂ Pontoson! Csak úgy sétálgatunk.

TUTI Mondja ki.

MITICĂ Ne kérni ezt tőlem, kicsi Tuti. Bár ne adtam neked volna zöld festék, vai, Dumnezeule[49].

Nézik egymást

TUTI *csendesen* Igaza van. A séta jót tesz.

MITICĂ Ott, a híd felé?

TUTI Mindig tudtam, hogy van szépérzéke magának. Lágyan lejt a part, susognak a fák, csobog a víz, pompás. Menjünk!

MITICĂ Tudod, Tuti, a feleségem... Azt mondták, piros lesz. Aztán az a zöld festék... Szóval, én nem akartam, de...

TUTI Menni fog. Jöjjön.

Elmennek. A tömeg énekel

MIND Trei culori cunosc pe lume,
Amintind de-un brav popor,
Ce-I viteaz, cu vechi renume,
În lupta triumfător.
Ce-I viteaz, cu vechi renume,
În lupta triumfător.

BÖZSIKE A végén lobogtassuk a zászlókaaaat!

PÁRTTITKÁR *súgva* Elvtársnő! Elvtársnő!

Bözsike nem hallja, énekelnek tovább

MIND Trei culori cunosc pe lume…

PÁRTTITKÁR Elvtársnő! Bözsike!

Bözsike végre meghallja

PÁRTTITKÁR Miért csak az első szakaszt éneklik?

BÖZSIKE Hát... nem tudták megtanulni a többit, párttitkár elvtárs.

PÁRTTITKÁR Hogyhogy nem tudták?

BÖZSIKE Nem értik, nem megy a fejükbe...

[49] jaj, Istenem

PÁRTTITKÁR Nem érdekel, hogy értik, vagy nem értik! Ezért még valaki felelni fog!

A tömeg énekel tovább

PÁRTTITKÁR Állítsa le, hallja! Állítsa le őket!

BÖZSIKE *mikrofonba* Jól van elvtársak, jól van gyerekek, leállunk.

Az ének szakadozva abbamarad. Bözsike mentené a helyzetet

BÖZSIKE Most próbáljuk azt, hogy Ceauşescu pace! Ceauşescu pace! Ceauşescu viitorul! Ceauşescu si poporul![50]

A tömeg skandálja. A háttérben látszik Mitică árnyéka, amint gumibottal ütlegel egy földön fekvő alakot, aki nem, vagy már nem ellenkezik

MITICĂ Ne haragudj, bocsással meg, bocsással meg, te rog[51], bocsással meg...

A tribünön a Párttitkárhoz lép egy férfi és a fülébe súg valamit. A Párttitkár elképed, a fejét csóválja, valamit kérdez, mint aki nem hiszi, amit hallott. A férfi a vállát vonogatja, a fejét ingatja. A Párttitkár a mikrofonhoz lép

PÁRTTITKÁR Elvtársak! Menjenek haza!

16. JELENET

Napjainkban. Új bevásárlóközpont nyílik. Villogó neonbetűk hirdetik a homlokzaton: Tutti Frutti Mól. Alatta egy óriásplakát, rajta fehér öltönyben egy férfi, amint boldogan tolja a megrakott bevásárlókocsit. Hosszú sor kígyózik a bolt előtt, az emberek a nyitásra várnak. A Polgármester (ugyanaz a színész alakíthatja, mint a Párttitkárt) a beszéde végénél tart

POLGÁRMESTER …mert tudtam én, hogy városunk csillaga is felragyog egyszer. És, amint azt a három évvel ezelőtti választásokon és az előző ciklusban is megígértem, ide fejlesztéseket fogok hozni, beruházásokat hozok, munkahelyeket teremtek, és azon fogok dolgozni, hogy itt minden ember bőségben és boldogan éljen. Tartottam magam az ígéretemhez, kedves polgártársak! Ez a megvalósítás mindannyiunk életét megváltoztatja! Hiszen a mai nap mi is beléptünk a világ körforgásába! Nem kell majd a nagyvárosokba utazzunk, hogy a legújabb divat szerint öltözködjünk – ezzel is bíztatva a fiatal-

[50] Ceusescu béke, Ceusescu a jövő, Ceusescu és a nép!
[51] Kérlek

jainkat az itthonmaradásra. Az egyik szlogenem is ez volt, ha emlékeznek: merjünk vagányak lenni! Itt, hölgyeim és uraim egy helyen mindent megtalálunk: ruházatot, szépítőszereket, elektronikai cikkeket, élelmiszert, játékot, mindent, mit szem-száj kívánhat!

FÉRFI I. Csak pénzünk legyen rá.

POLGÁRMESTER Elsősorban a családokat szólítjuk meg. Hiszen a közös programok összekovácsolják a családot. Itt lehetőség van közösen töltött minőségi időre, minőségi helyen!

ASSZONY II. Miért, család nélkül nem lehet bemenni?

POLGÁRMESTER De az egyedülállóknak is nagyszerű hely a találkozásra! Képzeljék csak el, amikor hétvégén itt van az egész város! Hát nem gyönyörű?

FÉRFI II. Csak már nyitnák ki végre, hogy legyen, ahol közösködjünk.

POLGÁRMESTER A nyitás alkalmával rengeteg akcióval kedveskedünk önöknek!

ASSZONY I. Csak el ne kapkodják a palacsintasütő szettet! A menyemnek is akarok venni. Legalább megvan a karácsonyi ajándék.

FÉRFI II. Júniusban?

ASSZONY I. Mindig előre kell gondolkodni!

ASSZONY II. Én azt a virágos ruhát szeretném megvenni. S akciós mosóport.

FÉRFI III. Láttam a szórólapon, hogy ütvefúró is lesz.

FÉRFI II. Hát, az gyanúsan olcsó.

ASSZONY III. Cili a kisboltból mesélte, hogy a főnöke azt mondta, húzhatják le a rollót. Két kolléganője már átjött dolgozni ide, az új patron[52] több pénzt ajánlott. Aztán meg úgysem fogják tudni tartani a lépést a nagybolttal.

ASSZONY I. Úgy kell nekik! Nem kellett volna annyit rászámolni az árura! Egy vagyont kértek el mindenért. A citromnak húsz lej volt kilaja. Húsz lej! Hát lopom én a pénzt?

ASSZONY III. Ők is meg kellett éljenek.

ASSZONY I. Jó, jó, de előre kellett volna gondolkodni, nem igaz?

POLGÁRMESTER Újabb jó hírem van: a Tutti Chicken's-ben most, a nyitás alkalmából féláron kínálják a csirkecombot!

FÉRFI I. Csak már engedjenek be, mert itt fogok éhenhalni.

---

[52] Tulajdonos, főnök

POLGÁRMESTER És mielőtt kinyitanánk az ajtókat, kedves polgártársak, fogadják szeretettel városunk gyermekkórusát, Kelemen Erzsébet vezetésével!

A gyermekkórus énekelni kezd, néhány szülő előkapja a telefonját, hogy fotózza, filmezze a gyerekét, a többiek türelmetlenül sóhajtoznak

FÉRFI I. Vesszek meg, ha az a fickó a plakáton úgy néz ki, mint Tuti!

FÉRFI III. Tényleg! Határozottan hasonlít rá!

ASSZONY II. Kicsoda?

FÉRFI I. Hát Tuti! Nem emlékeznek Tutira?

FÉRFI II. Ó, drága Tuti, hát hogyne!

ASSZONY I. Én nagyon is emlékszem! Hány tyúkomat ellopta!

FÉRFI III. Egy időben le is jegyeztem az eseteit. Nagy figura volt!

FÉRFI II. Dolgozott nálunk a telepen. Folyt belőle a hülyeség. Észre se vettük, s úgy leitta magát, hogy nem lehetett talpra állítani. Egész nap ott aludt a barakkban.

ASSZONY III. De micsoda hangja volt! És hogy tudott énekelni! És milyen szerelmesleveket írt…

ASSZONY I. Csak nem magának?

ASSZONY III. Dehogy, mit képzel? Csak mindig mentek hozzá a fiatalok, hogy írja meg helyettük a levelet. S ő meg is írta, vagy diktálta, volt, hogy hármat-négyet egyszerre. A csavargóból énekelte mindig azt a dalt, tudják, azt a… na, most nem jut eszembe.

FÉRFI I. Egyszer jött Szekeres elvtárs autóval, Tuti leintette, a lábát feltette a kocsi elejére, megkötötte a cipőjén a fűzőt s azzal ment tovább.

FÉRFI III. Ha megjelent a kocsmában, tudtuk, hogy jó esténk lesz.

ASSZONY I. Túl sokat járt a szája! Ez is lett a veszte.

FÉRFI II. Az anyám sokszor adott neki ennivalót. Szegény, nem volt semmije.

ASSZONY II. Akkoriban kinek volt?

FÉRFI II. Azért egyeseknek akkor is volt. *a Polgármester felé int a szemével*

FÉRFI I. Ott halt meg egy padon hajléktalan alkoholistaként.

ASSZONY III. Egy faládában temették el.

FÉRFI III. Nem valami halálos betegsége volt, s abba halt bele?

FÉRFI II. Én úgy tudom, vagyis izé, úgy mesélték, hogy egy patakparti híd alatt találták meg meztelenül, összeverve.

FÉRFI III. Igen, igen, tényleg! A keresztúri kollektív kocsija hozta haza, és a néptanács temettette el.

ASSZONY II. A szeredai börtönben halt meg, nem?

ASSZONY I. Nem is tudom, hogy mi volt az igazi neve.

POLGÁRMESTER És most tisztelt egybegyűltek, ünnepélyesen megnyitom a Tutti Frutti Mól bevásárlóközpontot!

Ollóval átvág egy piros szalagot. Fények, konfetti, esetleg tüzijáték.

POLGÁRMESTER Csak szépen, kulturáltan, kérem, ne tolakodjanak, mindenkinek jut bőven minden! Ne gyurakodj….

A tömeg elsodorja a polgármestert.

ASSZONY I. *hangja* Az enyém az a palacsintasütő szett! Nem hallja? Adja ide!

Az emberek egymást taposva igyekeznek bejutni az üzletbe.

TUTI Meséltem már, hogy amikor megszülettem, az anyám újságpapírba csomagolt, és én sírtam, mert a betűk szúrták az oldalamat? S hogy nem értem, hogy a Fennvaló miért adott étvágyat annak, akinek nincs mit egyen? Egyszer majd ezt is megkérdezem Tőle. Azt mondják, nagy ember lehettem volna, ha más korban, más helyen születek. De minek? A sorsát senki sem kerülheti el. Aztán meg úgyis mindig az voltam, aki lenni akartam. Az egész világ az enyém volt. Oda mentem, ahová vittek a lábaim, csináltam, amihez kedvem támadt. Nem parancsolt nekem senki, úsztam szabadon, amikor mindenki a főnökétől retteget. Amikor mindenki mindentől rettegett. Ma is hallom a suttogásokat. A suttogós idők. Még jó, hogy ma már nem így van… Emlékeznek még a Csillagszállómra? Annál szebb lakosztályt el sem lehet képzelni. Mit tudnak róla? Van most gazdája? Selyemágy és csillagos plafon, patakcsörgedezés, hajnalban énekesmadarak, néha egy kis tyúksült… S hogy boldog voltam-e? Mindenki aszt hisz el, amit akar. De ami igaz forma, arra mindig fognak emlékezni az emberek. Mert tudják: az idő nem kérdez, hanem az csak megfelel. Az az idő, amiben én éltem, nem kérdezett. És a maguké? *énekelni kezd* Cipőm japán divatú, nadrágom angol szövet… *Kivesz egy fagyasztott csirkét a kosárból, majd a hóna alá csapva dalolva elsétál a naplementébe*

A szerző a mű megírásának idején a Petőfi Irodalmi Múzeum Örkény István-ösztöndíjasa volt.